

Penkios techninių sporto šakų organizacijos, vienijančios apie penkis tūkstančius atstovų, subūrė iniciatyvą, kurios tikslas - valstybinių lygmeniu iškelti klausimą dėl Lietuvos sporto finansavimo politikos sąžiningumo. Šių organizacijų nuomone, politika yra diskriminuojanti didelę dalį Lietuvą garsinančių sportininkų, tačiau tokios nuostatos nenorima atsisakyti ir naujojoje Sporto įstatymo redakcijoje. Opiausi klausimai neseniai oficialiai iškelti Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Seimo jaunimo ir sporto reikalų komitetui bei Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai.

Iniciatyvinę grupę sudaro Lietuvos automobilių, motociklų, motorlaivių bei vandens motociklų federacijos, taip pat – Lietuvos aeroklubas, savo ruožtu vienijantis dar trylika federacijų. Visos šios organizacijos išskyrė tris esmines kliūtis, sudarančias nelygias sąlygas techninėms sporto šakoms siekti geriausių rezultatų ir konkuruoti dėl finansavimo su valstybinį prioritetą turinčiomis sporto šakomis.

Pirmoji kliūtis – tai sporto šakų išskyrimas į olimpines (strategines) ir neolimpines (nestrategines) nacionaliniu lygmeniu, nepaisant populiarumo ar aktualumo, sprendžiant visuomenės užimtumą bei kitas socialines problemas. Pagal šį skirstymą visos techninės šakos yra atsidūrusios už prioritetinio sąrašo ribų. Tai lemia, jog dalis Lietuvoje mažiau populiarių, tačiau strateginėmis laikomų sporto šakų sulaukia daug didesnio finansavimo iš valstybės biudžeto. Techninėms šakoms papildomai užkertamas kelias sulaukti finansavimo ir iš kitų šaltinių: savivaldybių biudžetų ar ugdymo programų. Negana to, tokia diskriminuojanti strategija atsiliepia ir kitais atžvilgiais – pavyzdžiui, per techniniam sportui būtinų ir valstybei priklausančių bazių palaikymą. Todėl kyla paradoksas, kad Lietuvos ekonomikai esant gerokai stipresnei, nei prieš du ar tris dešimtmečius – vertinant techninių sporto šakų bazes, šiuo valstybės turtu vis dar nėra pakankamai rūpinamasi, todėl jų būklė metams bėgant tik prastėja.

Kita medalio pusė yra menkas valstybinis dėmesys aukštam sportiniam meistriškumui, dėl ko sąmoningai ar nesąmoningai yra pastatyti barjerai techninėms šakoms vystytis. Vertinant dėmesį aukšto meistriškumo sportui skaičiais, išryškėja akivaizdus skirtumas: nors 2020 metais finansavimas sportui padidėjo beveik 10 milijonų Eurų, tačiau lėšų aukštam meistriškumui prieaugis sudarė mažiau nei vieną procentą nuo šios sumos. Pastebėtina, jog net ir aukšto meistriškumo finansavime išlaikoma didelė takoskyra: jei olimpinėms sporto šakoms 2018-2020 metų laikotarpiu finansavimas išaugo 7 procentais, tai kitoms šakoms jis ūgtelėjo vos 1,3 procento.

Antroji kliūtis yra techninių šakų sportininkų ir jų trenerių nelaikymas lygiaverčiais su jų kolegomis, atstovaujantiems olimpinį sportą. Kaip pavyzdį galima paminėti premijų skyrimą už pasiekimus varžybose ir čempionatuose. Kadangi šiuo metu teisės aktuose nustatytas mažiausiai 16 valstybių atstovų privalomumo kriterijus, jis dėl techninio sporto varžybų bei čempionatų specifikos yra faktiškai nepasiekiamas. Tai reiškia, kad netgi „Formulės-1“ čempionatą laimėjęs lietuvis nepretenduotų į jokią premiją iš valstybės už savo pasiekimą dėl nepakankamo skaičiaus šalių, kurias atstovauja varžovai – nepaisant fakto, jog tai ir būtų vienas iš didžiausių laimėjimų per visą Lietuvos sporto istoriją.

Galiausiai, trečioji esminė kliūtis – tai pajėgų trūkumas valstybiniame administravimo mechanizme. Šiandien Lietuvos sporto finansavimo strategija yra patikėta vos septynių žmonių kolektyvui. Tokia situacija susiklostė panaikinus Kūno kultūros ir sporto departamentą (KKSD) ir jo funkcijas perėmus viso labo vienam Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos skyriui. Toks pajėgų sumažinimas neišvengiamai atsiliepė darbo kokybei: lyginant su KKSD, sporto finansavimo klausimais dirbančių žmonių skaičius sumažėjo beveik penkis kartus. Esant tokiam nedideliame darbuotojų kiekiui, apie naują sporto finansavimo strategiją negali būti ir kalbos – šiai dienai pasiguosti galima tuo, kad esami darbuotojai laiku spėtų atlikti bent jau einamąsias užduotis.

Jungtinės techninių sporto šakų federacijų iniciatyvos atstovai tikisi, jog valstybės institucijos atsižvelgs į jų išdėstytus argumentus, kadangi dialogas yra jau užmegztas bei palaikomas. Atstovai kiek anksčiau svečio teisėmis dalyvavo darbo grupės susitikime, kuriame buvo aptariamas būsimas Sporto įstatymo strategijos projektas. Vis dėlto, iniciatyvos atstovų nuomone, dialogas galėtų būti gerokai produktyvesnis atsisakius išankstinės šališkos nuostatos dalies sporto šakų atžvilgiu. Naujoji Sporto įstatymo redakcija, planuojama, bus svarstoma per šią pavasario sesiją Lietuvos Respublikos Seime.

